

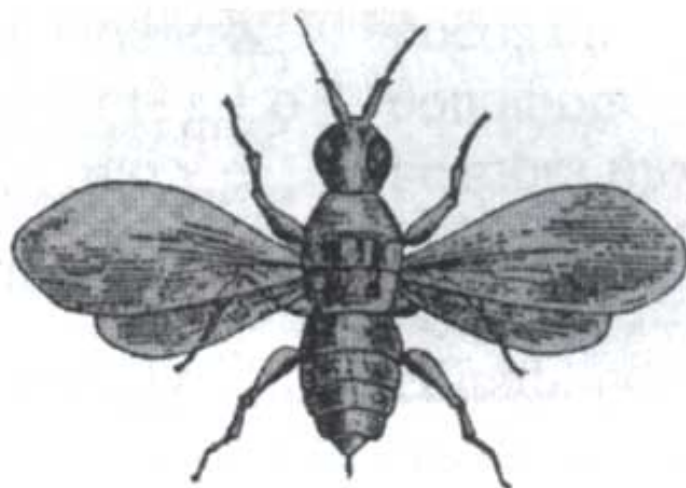
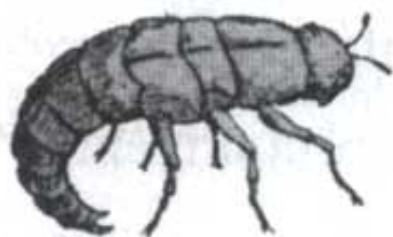

Figues i figues flors, el misteri de les vespes

Ja ha arribat l'estiu, i amb ell, una llum blanca i pàl·lida que banya els camps al migdia, els dies llargs de vespres vermells, les nits estelades... i per sobre de tot, una calor insofrible. Ara més que mai, l'ombra d'un arbre esdevé alhora un refugi refrescant i un ambient idoni per a xerrar una bona estona.

I com que les figueres abunden especialment a les nostres terres, i a més en aquests moments ja ens presenten uns fruits sucosos que amenitzen les converses, són peatge quasi obligat per a qualsevol caminant. Encara que... que és el que anem a menjar figues o figues flors? Hi ha alguna diferència? I per si de cas aquestes preguntes ja tenen respostes al vostre cap participaré un poc més en la vostra confusió: és realment la figa (o la figa flor) un fruit? Perquè podem collir-les en estiu i en novembre?... i qui és el responsable de tot aquest embolic?

En primer lloc cal comprendre com són les flors d'una figuera. En realitat són aquestes figuetes verdes que apareixen per febrer. O encara millor, aquestes figuetes són en realitat un embolcall farcit de tres tipus de flors: masculines, femenines, i finalment estèrils. Convindreu que resulta estrany que un arbre gaste les seues energies en produir flors inútils. Doncs ja tenim unes quantes respostes: les flors masculines no poden fecundar les femenines perquè maduren en diferents moments. Per això, apareixen les flors no fèrtils que es generen exclusivament per a què una petita vespa (*Blastophaga grossorum*)

diposite els seus ous a l'interior. Els mascles de *Blastophaga*, que no tenen ales, naixen abans i localitzen les flors estèrils que tenen femelles verges a l'interior per tal de fecundar-les. Quan la femella carregada d'ous surt de la flor se'n va ràpidament a buscar una altra figuera per a repetir el procés de posta, però amb una notable diferència: les flors masculines ja són madures i ella ha arrossegat un bon grapat de pol·len quan intentava eixir de la flor. Amb el seu cos, i d'una manera totalment involuntària, fecundarà les flors femenines d'un altre arbre i dipositarà els seus ous dins de les flors estèrils.

Per tant, ja tenim dues qüestions resoltes. Primera, la responsable única de la pol·linització i l'aparició dels fruits és una diminuta vespa que passa desapercebuda per a tothom i a la que devem milers d'anys de collites. Segona, si les figuetes verdes que pegen dels arbres al més de febrer són en realitat un conjunt de flors (és a dir, una inflorescència), el que nosaltres collim de l'arbre no és un sol fruit, sinó més aviat un conjunt de fruits (el que científicament s'anomena infrutescència). Cada botonet vermell que hi ha dins d'una figa és per tant un fruit que prové d'una flor fertilitzada per la *Blastophaga*.

Com heu vist m'he reservat per al final la qüestió de més interès: que és una figa i que és una figa flor? Ara que ja tenim clar el paper de l'insecte miraculós podem entrar en més detalls. Les flors de les figueres apareixen des del mes de febrer fins a ben entrat l'estiu. Les inflorescències primerenques tenen temps de madurar dins del mateix any, als mesos de setembre i novembre, i el resultat és el que hom coneix per figa. En canvi, les flors que queden fecundades tot al llarg de l'estiu no poden completar la formació del fruit. Aturen temporalment el seu desenvolupament durant l'hivern i no seran bones fins a l'any següent, allà pels mesos primaverals. Aquestes figues, les que menjarem aquest estiu, són el que coneguem per figues flors.

Com heu vist l'assumpte no és gens senzill, i supose que d'ara endavant molts ens mirarem les figues d'una manera ben diferent. En qualsevol cas, per a aquestes cabòries científiques sempre hi ha una bona regla mnemotècnica, unes paraules provinents del coneixement popular que sorprenen per la seua claredat i saviesa:

*Per San Joan bacores (figues flors),
verdes o madures però segures.*

Per San Miquel les figues són mel.